

1. Ända från begynnelsen

1 Ända från begynnelsen

Om man söker efter Bibelns röda tråd är det en bra idé att börja från början och läsa Bibeln ”ända från begynnelsen”. Det som står i början av Bibeln lägger grunden för resten av dess innehåll. Att börja från början är därför ett sätt att skaffa sig en bättre förståelse av Bibeln i sin helhet. I det här första kapitlet av boken ligger därför fokus på de allra första kapitlen i Bibeln.

Ett oförglömligt bibelstudium

Jesus och två lärjungar på vägen till Emmaus (FreeBibleimages)

Under ungefär tre års tid vandrade Jesus omkring i landet Israel med sina lärjungar. En av dessa vandringar var mycket speciell. Den skedde på en söndag, kanske den 9 april år 30, när två lärjungar lämnade Jerusalem för att vandra mot staden Emmaus. Du kan läsa om den här vandringen i Lukasevangeliet (Luk 24:13-35).

1. Ända från begynnelsen

De två lärjungarna var på väg bort från Jerusalem, ledsna och förvirrade. De talade med varandra om vad som hade hänt under den senaste veckan. Förra söndagen hade Jesus ridit in i Jerusalem i triumf och hälsats som Messias. Några dagar senare, i fredags, hade han i stället tagits fast av myndigheterna och blivit avrättad på ett kors. Det blev en chock för lärjungarna. Och nu idag, på förmiddagen, var det dags för nästa chock: några av de kvinnliga lärjungarna hävdade bestämt att Jesus hade uppstått från de döda och att de själva hade mött honom och talat med honom!

Det var det här som de gick och talade om, så att de knappt märkte att en tredje person anslöt sig till dem. Det var Jesus själv som slog följe med dem och pedagogiskt började fråga ut dem om vad som hade hänt. Av någon anledning förstod de inte till en början att det var Jesus, kanske för att de fortfarande var övertygade om att han var död. Det hela ledde fram till att Jesus höll ett bibelstudium med dem:

Och han började med Mose och alla profeterna och förklarade för dem vad det stod om honom i alla Skrifterna. (Luk 24:27)

Det här var inget litet bibelstudium! Jesus tog med lärjungarna på en vandring genom hela Bibeln! Han förklarade vad som står om honom i alla Skrifterna.

Idag när vi tänker på vad som står om Jesus "i alla Skrifterna" tror jag att många automatiskt tänker på skrifterna i Nya testamentet. Men Nya testamentet hade inte skrivits än vid det här tillfället. De skrifter som Jesus undervisade ur var Gamla testamentet. Det står alltså om Jesus i alla Gamla testamentets skrifter!

Det Jesus faktiskt gjorde var att undervisa om Bibelns röda tråd. Han själv är den röda tråden. Det blev en stark upplevelse för lärjungarna. Nu kunde de förstå och då blev också bibelordet levande för dem:

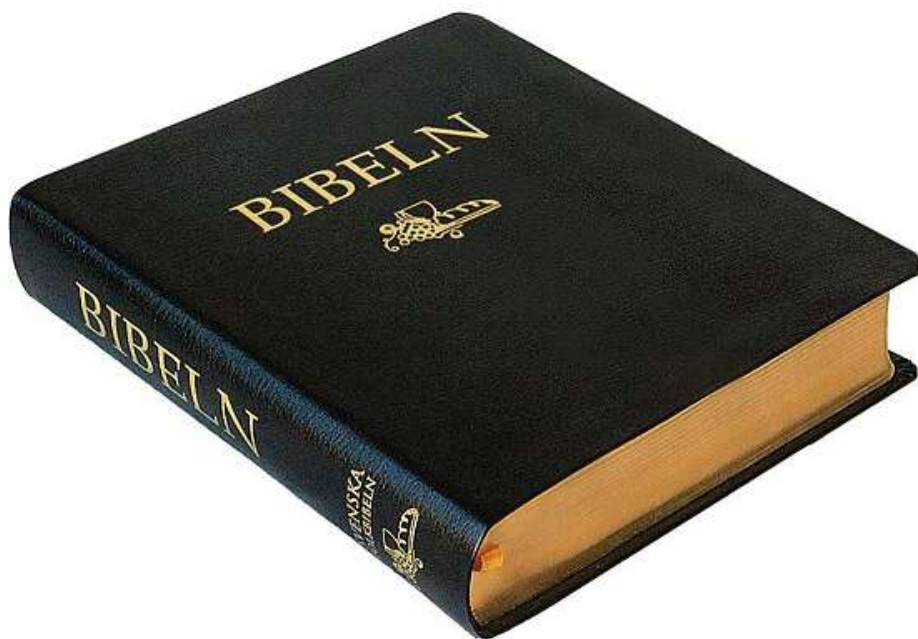
De sade till varandra: "Brann inte våra hjärtan i oss när han talade med oss på vägen, när han öppnade Skrifterna för oss?" (Luk 24:32)

Det här kan vi också få vara med om, när vi låter den Helige Ande öppna Bibeln för oss. Men först måste vi själva öppna våra Biblar och börja läsa.

1. Ända från begynnelsen

Att söka den röda tråden

En vanlig Bibel med både Gamla och Nya testamentet består av mer än 1000 sidor. Bibeln är dock inte en enda bok, utan en samling av flera olika böcker, eller skrifter. Den innehåller 66 böcker, vilka i sin tur är indelade i kapitel. Totalt finns det 1189 kapitel i Bibeln. Den som vill läsa igenom hela Bibeln på ett år behöver läsa 3–4 kapitel per dag.

Svenska folkbibeln (XPMedia)

Det bibelstudium som Jesus hade med de två lärjungarna på vägen till Emmaus omfattade enbart Gamla testamentet. Men Gamla testamentet består av så mycket som 39 böcker. Dessa böcker kan delas in i tre grupper: historiska böcker, poetiska böcker och profetiska böcker.

Allra först i Bibeln kommer de fem Moseböckerna. De räknas till de historiska böckerna och innehåller mycket riktigt många berättelser. Sedan finns det även annan typ av litteratur i dem.

Bibelns första bok är Första Mosebok (1 Mos). Den är indelad i elva berättelser. Idag är det vanligt att dela upp dessa elva berättelser i två huvudberättelser: Urhistorien och Patriarkhistorien.

1. Ända från begynnelsen

Urhistorien kommer alltså först i Bibeln och består av de elva första kapitlen i Första Mosebok. Det som står i dem har mycket stor betydelse för den kristna tron. Genom att läsa Urhistoriens berättelser får vi grundläggande kunskaper om vem Gud är och vad han gjort, vad människan egentligen är för varelse och varför världen ser ut som den gör. Kort sagt lägger 1 Mos 1–11 grunden för den kristna verklighetsuppfattningen. Det är också här i Bibelns elva första kapitel vi kan börja följa den röda tråden.

Kontroversiella kapitel

Debatt mellan Richard Dawkins och John Lennox (CC)

Bilden ovan är från en av alla debatter mellan ateister och kristna om skapelse och evolution. Sedan mer än 150 år har den kristna tron på en Gud som skapat världen utmanats av teorier med starka vetenskapliga anspråk, främst Darwins evolutionsteori. I centrum av debatten står de första kapitlen i Bibeln, alltså Urhistorien (1 Mos 1–11).

Kontroverserna kring dessa kapitel handlar om flera grundläggande frågor. Först och främst gäller det hur världen kommit till. Har Gud skapat världen eller har världen kommit till av sig självt? Har vetenskapen visat, som många ateister påstår, att Gud inte finns? Andra frågor

1. Ända från begynnelsen

gäller människan. Vad är en människa egentligen? Behöver människan en frälsare eller är det onödigt? Vad har människan för relation till djur och natur? Även när det gäller frågor om kön, genus och sexualitet anser många att de första kapitlen i Bibeln är kontroversiella.

Många människor, inte minst i Sverige, är starkt påverkade av hur ateister ser på de här frågorna. Det leder lätt till en misstänksamhet mot Bibeln i sin helhet och särskilt mot de första kapitlen. Många tror att ateisterna har vetenskapen på sin sida, vilket kan göra det mer eller mindre omöjligt för dem att ta de första kapitlen i Bibeln på allvar.

Även kristna kan vara påverkade av ateistiska synsätt på Bibeln. Många kristna är okritiska mot ateistiska påståenden, kanske för att de aldrig får någon undervisning om den här typen av frågor i sina församlingar. Därför får man som bibelläsare räkna med att man har påverkats av de här diskussionerna. Det gäller även om man ser sig själv som bibeltroende kristen.

Tyvärr finns det inte utrymme i det här kapitlet att diskutera frågor om kristen tro, ateism, vetenskap och evolutionsteorin. Det skulle kräva en egen bok. Men man ska inte tro att det är omöjligt att ställa kritiska frågor om evolutionsteorin. Även evolutionsteorin har svagheter, svagheter som det sällan talas om i Sverige. Ingen behöver därför skämmas för att ställa kritiska frågor om evolutionsteorin.

Bibeln berättar att Gud är en fantastisk Skapare. Även naturen vittnar om att den är skapad. Att tro på skapelse handlar därför inte om att ängsligt klamra sig fast vid en förlegad religiös dogm, i strid mot vad modern vetenskap har kommit fram till. Skapelsetron är grundad både i Guds Ord och i naturen. Alla som öppnar sin ögon kan se hur fantastisk naturen är. Att förneka att naturen är skapad är "kontraintuitivt" – det strider mot hur vårt förnuft normalt fungerar. Till och med ateister kan tala om fantastiska konstruktioner i naturen, samtidigt som de förnekar Gud.

Just för att de första kapitlen i Bibeln är så kontroversiella är det viktigt att man läser dem själv och bildar sig en egen uppfattning om dem. Andras tolkningar kan vara både intressanta och lärorika, men det är ändå bra att inte vara beroende av dem. I striden mellan ateism och gudstro är det inte ovanligt att både kristna och icke-kristna påstår saker om bibeltexten som faktiskt inte stämmer. Därför är det viktigt att själv se vad som står och inte står i Bibeln.

1. Ända från begynnelsen

Det började så bra...

Skapelseberättelsen (1 Mos 1:1-2:3) är Bibelns första berättelse och den beskriver hur Gud skapade världen. Gud började med att skapa ”himmel och jord”. Sedan fortsatte han att fylla himlen med himlakroppar och jorden med växter och djur. Allra sist skapade han människan. När Gud var klar stannade han upp för att se på det han skapat:

■ Gud såg på allt han hade gjort, och se, det var mycket gott. (1 Mos 1:31a)

Gud hade sex gånger tidigare konstaterat att det han skapat var gott. Den här sjunde gången såg han att det var mycket gott! Skapelsen var fulländad.

Från början var skapelsen mycket god (CC)

Även om naturen fortfarande är fantastisk på många sätt, vet vi att det också finns en annan sida av den. Människor och djur plågas av både sjukdomar och naturkatastrofer. Det är därför svårt att säga om naturen i sin helhet att den är mycket god. Något har hänt som har ändrat på de ursprungliga förhållandena i skapelsen.

1. Ända från begynnelsen

Från början var ändå skapelsen god och i nästa berättelse i Första Mosebok läser vi om hur Gud placerade de första människorna i Eden. Så här beskrivs Eden:

Och Herren Gud lät alla slags träd växa upp ur marken, ljuvliga att se på och goda att äta av. Mitt i lustgården satte han livets träd och trädet med kunskap om gott och ont. (1 Mos 2:9)

Eden var en trädgård. I den här versen står det om fruktträd som var ljuvliga att se på och goda att äta av. Det var vackert och härligt att vara där!

Mitt i detta paradys placerade Gud människan. Här kan vi se Guds kärlek. Han inte bara skapade en värld som var mycket god, utan planterade dessutom en speciell trädgård där det fanns vackra träd och ett överflöd av frukt. Där placerade han sina älskade barn, på den finaste platsen i den värld han skapat! Eden skulle vara människans hem.

Vad skulle människan göra i Eden? Bara gå runt och chilla? Det låter kanske bra, men skulle i längden vara meningslöst. Människan hade något att göra, för hon fick ett uppdrag av Gud:

Herren Gud tog mannen och satte honom i Edens lustgård för att odla och bevara den. (1 Mos 2:15)

Människan, så står det i den hebreiska grundtexten – inte mannen, skulle odla och bevara Eden. Människan ska sköta om Guds skapelse, det är hennes uppdrag och det som ger mening till hennes liv. Det ligger också i linje med att människan i Skapelseberättelsen kallas "Guds avbild" (1 Mos 1:27).

I en äldre svensk översättning står det att människan skulle "bruka och bevara" Eden. Motsatsen till det är att "missbruka och förstöra". Alla vet att människan inte har följt det uppdrag hon först fick av Gud. Vi har många gånger gjort raka motsatsen med naturen och vi ser idag konsekvenserna av miljöförstörelsen. Det kommer Gud också att ställa oss till svars för.

Hur kunde det bli så fel? I Eden planterade Gud två träd som också namngavs: Livets träd och Kunskapens träd om gott och ont. De här träden kommer snart att hamna i centrum av berättelsen, och då får vi veta varför vi människor inte längre är kvar i Eden.

1. Ända från begynnelsen

Den unika människan

Människan är unik och har därför ett unikt värde (CC)

Om vi läser Skapelseberättelsen ser vi att det sista som Gud skapade var människan:

Och Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne, till man och kvinna skapade han dem. (1 Mos 1:27)

Den här bibelversen, tillsammans med några andra versar, är grunden för det judisk-kristna människovärdet. Därför behöver vi titta noga på vad den har att säga om människan.

För det första säger versen att människan är unik. Bara människan är skapad till Guds avbild, inte djuren. Det betyder att människan inte är ett djur. Det går en skiljelinje mellan människa och djur. Därför har människan ett unikt värde, ett människovärde.

1. Ända från begynnelsen

För det andra utgörs människan av både man och kvinna. Man och kvinna är lika mycket människa och därför lika mycket värda. Här har vi den bibliska grunden för jämställdhet mellan kvinnor och män.

För det tredje har alla människor del av det unika människovärdet, eftersom alla människor är ättlingar till de första människorna. Alla människor är människor. Det här är den bibliska grunden för alla människors lika värde.

Men vad händer med människovärdet om man inte har Bibeln som grund? De flesta människor i Sverige accepterar inte Bibeln som grund för människovärdet. En del av dem respekterar inte heller att människan har ett unikt värde eller alla människors lika värde. Men många ställer ändå upp på principen om människovärdet. Vilken grund för människovärdet har man om man inte bygger det på Bibeln? Det här är en fråga som många icke-troende har svårt att ge ett svar på.

Som vi såg i 1 Mos 1:27 utgörs människan av man och kvinna som båda är Guds avbild. Den här versen talar om en absolut likhet på den punkten. Men i nästa kapitel kan man få intryck av att det ändå finns en skillnad i värde mellan man och kvinna. Mannen skapades först, sedan kvinnan. Läser man dessutom versen 1 Mos 2:18 i översättningen Bibel 2000 ser det ut som att kvinnan är skapad för att vara någon slags hjälpredda och sällskapsdam åt mannen:

Herren Gud sade: ”Det är inte bra att mannen är ensam. Jag skall ge honom någon som kan vara honom till hjälp.” (1 Mos 2:18, B2000)

Inte konstigt om man då tänker att förtryck av kvinnor är inskrivet i själva skapelseordningen! Men så här står det faktiskt inte i den hebreiska grundtexten. Svenska folkbibelns översättning av versen ligger betydligt närmare grundtextens betydelse:

Herren Gud sade: ”Det är inte bra att mannen är ensam. Jag ska göra en medhjälpare åt honom, en som är hans like.” (1 Mos 2:18, SFB15)

Översättarna till Bibel 2000 har valt att hoppa över ett hebreiskt ord i den här versen, just det ord som visar att kvinnan är mannens like! Ordagrant står det i grundtexten om en hjälp ”som motsvarar honom”. Det indikerar att man och kvinna delvis är olika och därför kompletterar varandra.

1. Ända från begynnelsen

Den mörkaste dagen

Den mörkaste dagen i mänsklighetens historia (CC)

Skapelsen fick inte vara ett paradiset särskilt länge. Människan gjorde själv slut på paradiset, med hjälp av en viss orm. Vi är nu framme vid den mörkaste dagen i mänsklighetens historia och vi ska läsa ett längre stycke av texten i Första Moseboks tredje kapitel:

Men ormen var listigare än alla markens djur som Herren Gud hade gjort. Han sade till kvinnan: "Har Gud verkligen sagt att ni inte får äta av alla träd i lustgården?" Kvinnan svarade ormen: "Vi får äta av frukten från träden i lustgården, men om frukten på trädet mitt i lustgården har Gud sagt: Ät inte av den och rör inte vid den, för då kommer ni att dö." Då sade ormen till kvinnan: "Ni ska visst inte dö! Men Gud vet att den dag ni äter av den kommer era ögon att öppnas, och ni blir som Gud med kunskap om gott och ont."

1. Ända från begynnelsen

Och kvinnan såg att trädet var gott att äta av och en fröjd för ögat. Trädet var lockande eftersom det gav förstånd, och hon tog av frukten och åt. Hon gav också till sin man som var med henne, och han åt. Då öppnades ögonen på dem båda, och de märkte att de var nakna. Och de fäste ihop fikonlöv och gjorde sig höftskycken. (1 Mos 3:1-7)

Det som hände nu förändrade allt. Det historiska syndafallet innebar att de första människorna valde att vända Gud ryggen. Det fick mycket stora konsekvenser, vilka vi fortfarande påverkas av. Vi lever därför i en fallen värld och tillhör en fallen mänsklighet.

Samtidigt var det som skedde i syndafallet ett exempel på hur det går till när vi frestas än idag. Inte minst därför finns det anledning att titta närmare på exakt vad det var som hände.

Guds Ord ifrågasätts

Det började med att Guds ord ifrågasattes. Så började det när ormen frestade Eva och så börjar det ofta i våra dagar också. Många synder har börjat med ett ifrågasättande av Guds Ord. Ormen gick till attack med en till synes neutral fråga: *Har Gud verkligen sagt att ni inte får äta av alla träd i lustgården?* (1 Mos 3:1) Ifrågasättandet gällde vad Gud hade sagt och inte sagt. Ormens fråga satte också fokus på det människan inte fick göra, i stället för på allt som hon faktiskt hade tillåtelse att göra.

Försvaret av Guds Ord vacklar

Eva svarade helt korrekt att Gud förbjudit dem att äta av trädet mitt i trädgården, kunskapens träd om gott och ont. Men hon lade till att de inte heller fick röra trädet, vilket Gud inte verkar sagt något om. Det kan tyckas vara en bagatellartad skillnad. Men kanske var Eva redan lite ur balans, när hon inte sa precis det som Gud sagt?

Lögn blandas med sanning

Nu kontrade ormen med en direkt lögn. Han sa att människan inte skulle dö om hon åt av frukten, tvärt emot vad Gud sagt (1 Mos 2:17). Här ser vi märkligt nog att Eva inte protesterade mot ormens lögn. Hennes försvar verkar redan vara försvagat. Till detta kommer att ormens lögn faktiskt var blandad med sanning. Ormen sa nämligen också att Adams och Evas ögon skulle öppnas om de åt av frukten från kunskapens träd och att de skulle bli som Gud med kunskap om gott och ont. Lite senare

1. Ända från begynnelsen

i texten kommer det framgå att det delvis var sant (1 Mos 3:22). Men nu bidrog ormen åter till att fokus hamnade på den frukt som Gud sagt att människan inte skulle äta av, i stället för på alla träd med frukt i trädgården som människan faktiskt fick äta av.

Ensam med frestelsen

Nu var ormen klar. Han drog sig tillbaka och lämnade Eva ensam framför kunskapens träd, ensam att hantera frestelsen. Egentligen var hon inte ensam, men mitt i frestelsen är det lätt att glömma både Gud och sina vänner. Det bästa man kan göra i det här läget är att springa därifrån. Men det gjorde inte Eva.

Ensidig förhandling

Eva såg att kunskapens träd var en fröjd för ögat och att frukten var lockande för att man fick förstånd av den. Men vad var det hon inte såg? Hon såg inte att man dör av att äta frukten! Eva hade fått upp ögonen och blivit blind på samma gång. Hon började nu förhandla med sig själv för att på något sätt kunna motivera att hon tänkte synda. Och när vi håller på med sådana förhandlingar, för det gör vi, så är de alltid ensidiga. Vi ser det vi vill se, det som verkar positivt med att synda, men blundar för de negativa konsekvenser som vi inte vill se. Ofta går förhandlingen ut på att Gud är orättvis och vill undanhålla oss något som vi borde ha rätt till. Det blir då en ursäkt för att synda. Just den tanken verkar ormen ha planterat i Eva.

Göra andra delaktiga i synden

Genast efter att Eva ätit av frukten gav hon den till Adam. Och Adam åt utan att ställa några frågor. Det hade han fullt ansvar för själv. Det Eva gjorde är dock allmänmänskligt, att försöka göra andra personer delaktiga i synden. Att göra andra delaktiga är ett sätt att förminska synden. Därför är det inte ovanligt att människor försöker dra med sig andra när de gör sådant som de vet är fel.

Dolda bakom fikonlöv

Motivet för att äta av kunskapens träd var att bli som Gud. I någon mån blev också Adam och Eva det (1 Mos 3:22). Vad var det då de upptäckte med sin nya kunskap? De upptäckte att de var nakna! Det hade de varit hela tiden, men nu blev det plötsligt ett problem. För nu ville de vara

1. Ända från begynnelsen

något i sig själva, och då blev det jobbigt att upptäcka att de ingenting var. Därför ville de dölja sina sanna jag och visa upp något annat i stället. Det fick duga med det som fanns tillgängligt – fikonlöv.

Allt sedan den här mörka dagen har därför mänskligheten ägnat sig åt att försöka gömma sig bakom fikonlöv. Vi strävar många gånger efter att skaffa så fina fikonlöv som möjligt, så att människor ska titta på dem i stället för på oss. Numera är fikonlöven utbytta mot annat, kanske märkeskläder, dyra accessoarer, fina bilar eller andra saker. Hela vår kultur drivs av det här fenomenet.

Det här förklarar inte minst den upptagenhet med identitetsfrågor som vi ser så mycket av idag. När man inte vill vara den man är skapad till att vara, leder det lätt till att livet blir en jakt efter något som man ändå aldrig kommer kunna bli. Våra nutida fikonlöv kan tillfälligt gesken av en fin identitet, samtidigt som de ska dölja det verkliga jag som vi skäms för att visa upp.

Det här sättet att leva skapar både lidande och ångest eftersom det bygger på livslögner. Det är också en anledning till att människor inte vill ha med Gud att göra. Så länge man kan inbilla sig att livet går ut på att ha så fina fikonlöv som möjligt, är man inte intresserad av Gud. Många människor måste därför först förlora sina moderna fikonlöv och stå i sin nakenhet innan de öppnar sig för evangeliet.

Vad handlar syndafallet om? Var det kunskap om gott och ont, alltså moralisk kunskap, som var problemet? Nej, för Adam och Eva hade kunnat få kunskap om gott och ont utan att äta av kunskapens träd. De hade bara behövt fråga Gud om vad som är gott och ont. Syndafallet handlar därför om att de ville söka kunskap om gott och ont oberoende av Gud. Det bröt relationen med honom eftersom det innebar att de inte längre förlitade sig på Gud.

I min Bibeln står det om syndafallet på sidan fyra. Paradiset varade alltså endast i tre sidor! Går man sedan till de allra sista sidorna i Bibeln får man läsa om när Gud till slut kommer återupprätta paradiset. Det motsvarar också tre sidor i min Bibeln. Allt däremellan, 1856 sidor, utgörs alltså av den tid som vi människor lever under syndafallets konsekvenser. Nu är ju inte Gud passiv under dessa 1856 sidor. Han arbetade och arbetar än idag för att rädda oss från oss själva och vår synd. Det ska vi studera vidare när vi börjar följa den röda tråden genom Bibeln, men först behöver vi se närmare på syndafallets konsekvenser.

1. Ända från begynnelsen

Syndafallets konsekvenser

Adam och Eva efter syndafallet, av Thomas Cole (Public Domain/WikiMedia)

Syndafallet fick mycket långtgående konsekvenser, ja, konsekvenserna påverkar oss dagligen trots att det skedde för så länge sedan. Adam och Eva använde fikonlöv för att dölja sin nakenhet. Tidigare hade de inte tänkt på att de var nakna.

Vi ser hur Adam och Eva sedan gömde sig när Gud kom vandrande på kvällen, denna den mörkaste av alla dagar (1 Mos 3:8). Innan ett enda ord hade sagts visade de genom sina handlingar att relationen med Gud hade skadats.

Adam och Eva hade förlorat sin tro. Inte så att de hade börjat tvivla på Guds existens eller mist förmågan att tala med honom. Men de kände sig obekväma i Guds närhet eftersom de hade syndat och nu bar på skuld. Därför hade de förlorat det naturliga sättet att vara med Gud. Allt sedan denna mörka dag är människans relation med Gud skadad och det är den situation vi alla lever i, innan vi tar emot frälsningen.

Gud mötte syndafallet med tre förbannelser, vilka än idag påverkar vår vardag. En av dessa gällde kvinnan. Hon skulle nu föda barn med

1. Ända från begynnelsen

möda. Det kan syfta på den fysiska smärta som förlossningen innebär för kvinnor, men handlar även om det mödosamma med att uppfostra barn.

Kvinnans relation med mannen påverkades också: hon skulle känna åtrå till mannen, men han skulle råda över henne. Vad dessa ord faktiskt betyder kan diskuteras, men en sak är klar: Gud sa inget sådant om mannen. Syndafallet och dess konsekvenser påverkade kvinnor och män olika. Relationen mellan man och kvinna skadades och det bidrar till att förklara de genusmönster vi ser i princip alla kulturer och som kvinnor för det mesta lidit mera av än män.

För det andra förbannade Gud marken för mannens skull, vilket fick till följd att relationen mellan människa och natur också påverkades. Före syndafallet kunde människan äta fritt av nästan alla frukterna i Eden. Efter syndafallet fick människan lämna Eden och det blev nu mödosamt att skaffa fram livsmedel.

Nu kanske någon menar att de senaste 200 åren av teknikutveckling i jordbruket gjort det enkelt för människan att producera livsmedel. Utan tvekan har utvecklingen i jordbruket varit till välsignelse. Men det är två saker man lätt glömmer: för det första är det långt ifrån alla människor som har god tillgång på livsmedel och, för det andra, har det moderna jordbrukets framgångar lett till stora miljöproblem. Det har visat sig vara svårt att runda förbannelsen av marken.

På liknande sätt har det varit svårt att komma till rätta med skevheterna i relationen mellan kvinnor och män. Exempelvis har svenska politiker bedrivit jämställdhetspolitik i årtionden, men trots det mishandlas och dödas fortfarande kvinnor varje år av de män de lever i relationer med. Det är en konsekvens av syndafallet men betyder inte att vi likgiltigt ska acceptera mäns förtryck av kvinnor, lika lite som vi stillatigande ska accepterar sjukdom och svält.

När Gud varnade människan för att äta av kunskapens träd, sa han att människan kommer att dö om hon äter av det trädet. Så blev det också. Både Adam och Eva dog, visserligen i Adams fall i den aktningsvärda åldern av 930 år.

Sedan syndafallet är döden en del av människans existens. Vi har vant oss vid döden, men egentligen är döden onaturlig – en fiende (1 Kor 15:26). Genom syndafallet har vi förlorat det eviga liv som vi var tänkta att leva och som vi hade tillgång till genom livets träd, före syndafallet.

1. Ända från begynnelsen

Vi lever alltså i en fallen värld. Världen är visserligen fortfarande Guds fantastiska skapelse och vi människor är fortfarande hans älskade, hans avbilder. Men vi är samtidigt fallna i synd. Både vi själva och den natur vi lever i är drabbade av syndafallets konsekvenser.

Vi behöver förstå att det förhåller sig på det sättet. Vi måste å ena sidan acceptera och anpassa oss till ett liv i den fallna värld som vi lever i. Samtidigt ska vi, å andra sidan, inte vänja oss vid det här livet, eftersom Gud har tänkt något annat för oss. Vad han faktiskt tänkt ska vi nu se närmare på, för i Guds tredje förbannelse finns också ett löfte i vilket den röda tråden genom Bibeln börjar.

Protoevangeliet – det första evangeliet

Nu har det äntligen blivit dags att börja följa Bibelns röda tråd. Vi gör det genom att läsa en av verserna från sammanhanget där Gud ställde ormen till svars för sin del i syndafallet. För Gud inte bara förbannade, han gav också ett löfte:

Jag ska sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma och hennes avkomma. Han ska krossa ditt huvud och du ska hugga honom i hälen. (1 Mos 3:15)

Nu talade Gud till ormen/djävulen. Gud sa att det kommer bli en bestående fiendskap mellan honom och kvinnan. Denna fiendskap kommer även vara mellan deras respektive avkomma.

Den här versen innehåller flera intressanta och viktiga detaljer. För det första är den kvinnans avkomma som det talas om en Han – en son. Om denne man sa Gud att: ”han ska krossa ditt huvud”, alltså ormens huvud. Det här är ett löfte om att ormen/djävulen slutgiltigt kommer besegras. Någon gång i framtiden, sett ur Adams och Evas synvinkel, ska det alltså komma en Han som kommer besegra djävulen. Här, i den här versen, börjar den röda tråd som löper genom hela Bibeln och som handlar om ”kvinnans avkomma” och hans kamp mot djävulen.

För det andra antyds det i versen att det är något märkvärdigt med den här mannens födelse. Det hebreiska ordet för avkomma, ”zera”, betyder just avkomma men kan också beteckna de manliga könscellerna. Oftast talas det därför i Bibeln om olika mäns avkomma, men här alltså

1. Ända från begynnelsen

om kvinnans avkomma. En av Evas döttrar kommer någon gång i framtiden att föda en son och vi anar att det pekar fram mot Maria och Jesu jungfrufödelse. Det hänger också samman med en annan aspekt av den röda tråden genom Bibeln: kvinnor som av någon anledning inte kan få barn, men som genom Guds ingripande får barn i alla fall. Det finns flera märkliga födslar i Bibeln som är kopplade till den röda tråden.

För det tredje kommer kvinnas avkomma att få betala ett pris för sin slutuppgörelse med ormen, det kommer kosta honom ett stort lidande. Det finns en detalj i texten som pekar på det och även antyder hur det kommer gå till. Ormen ska hugga, egentligen står det krossa, hälen på kvinnans avkomma.

Hälben av korsfäst man från Jesu tid, Israel museum (Tomas Widholm)

Det finns ett arkeologiskt fynd som kastar ljus över detta. På Israel museum i Jerusalem visar man upp hälbenet från en man som blivit korsfäst, ungefär vid samma tid som Jesus. Mannen har fått en stor

1. Ända från begynnelsen

romersk spik slagen genom sin häl. Hälbenet hittades i ett ossarie, en kalkstenskista, för en man som hette Jochanan ben Hagkol. Det kan visa hur den här profetian uppfylldes bokstavligt när Jesus korsfästes och fick en stor spik slagen genom sin häl.

Här i Bibelns tredje kapitel börjar alltså en röd tråd som handlar om en speciell man, kvinnans avkomma, som en gång i framtiden ska komma och göra upp med djävulen, men till ett högt pris.

Djävulen kommer besegras

Gud har alltså lovat att ormen/djävulen ska besegras av kvinnas avkomma. I och med att Jesus kom till jorden uppfylldes den profetian, till att börja med som ett förskott. Jesus gick omkring och botade människor som var sjuka och befriade dem som var plågade av orena andar; avkommor till ormen/djävulen. Vi ska läsa om ett av de första tillfällena när det skedde:

Nu fanns i deras synagoga en man med en oren ande, och han skrek: "Vad har vi med dig att göra, Jesus från Nasaret? Har du kommit för att fördärva oss? Jag vet vem du är: Guds Helige!" (Mark 1:23-24)

Jesus botar och befriar (FreeBibleimages)

1. Ända från begynnelsen

Den här händelsen kan man läsa om precis i början av Markusevangeliet. Den är intressant på flera sätt. Vi ser i Bibeln att människor gång på gång undrade vem Jesus var. När Jesus själv vid ett tillfälle frågade sina lärjungar om vem människorna sa att han var, räknade de upp flera olika förslag. Jesu identitet var något som väckte frågor och som diskuterades bland människor.

När vi återvänder till texten i Markus ser vi att där råder det minsann ingen tvekan om vem Jesus är! Den orena anden kände igen Jesus som Guds Helige, kvinnans avkomma, som kommit för att krossa ormens huvud. Även om människor missförstod vem Jesus var och vad som var hans uppdrag, så visste de orena andarna exakt vem han var och varför han hade kommit.

Jesus botade människor som var sjuka och befriade dem som var plågade av orena andar när han vandrade omkring på jorden. Det gör han än idag. Det är ett förskott på uppfyllelsen av löftet om att ormens huvud ska krossas. Vi ska också läsa en text som talar om den slutgiltiga uppfyllelsen av profetian:

Och den store draken, den gamle ormen som kallas Djävul och Satan och som förleder hela världen, kastades ner på jorden och hans änglar kastades ner med honom. (Upp 12:9)

Här är det väldigt tydligt att slutuppgörelsen med ondskan och djävulen handlar om den orm som först uppträdde i Eden. Versen står i kapitel 12 i Uppenbarelseboken, Bibelns sista bok. I den boken kan vi läsa om den slutgiltiga segern över ondskan och hur Gud sedan ska återupprätta det förlorade paradiset.

Den förste och siste Adam

Protoevangeliet är ett löfte och en profetia om Jesus, där vi för första gången möter Bibelns röda tråd. Men det finns mera som knyter ihop Jesus med de första kapitlen i Första Mosebok:

Eftersom döden kom genom en människa, kom också de dödas uppståndelse genom en människa. Liksom alla dör i Adam, så ska också alla göras levande i Kristus. (1 Kor 15:21-22)

1. Ända från begynnelsen

Jesus är den siste Adam (FreeBibleimages)

Paulus skriver att Jesus Kristus inte bara har besegrat djävulen en gång för alla på korset, utan även besegrat döden genom sin uppståndelse. Döden kom som en konsekvens av syndafallet, efter att Adam och Eva valde att gå sina egna vägar. Döden kom med Adam, men uppståndelsen från de döda kommer med Kristus. Det finns en länk mellan Adam och Jesus. Paulus fortsätter i samma kapitel:

■ Så står det också skrivet: Den första människan, Adam, blev en levande varelse. Den siste Adam blev en livgivande ande. (1 Kor 15:45)

Det finns en förste Adam och en siste Adam. Länken mellan Adam och Jesus är ännu tydligare på hebreiska än vad den är när man läser i en svensk bibelöversättning. Adam är inte bara namnet på den första mannen, utan även det hebreiska ordet för människa. Det är faktiskt inte

1. Ända från begynnelsen

helt enkelt att se när i de första kapitlen i Första Mosebok som Adam syftar på en person och när Adam syftar på hela mänskligheten.

Jesus kallade sig själv för Människosonen, Ben-Adam på hebreiska, alltså Adams son eller hela mänsklighetens son. I båda fallen kan man också se det som en anspelning på ”kvinnans avkomma”. Människosonen är Adams Son och samtidigt Evas Son.

Det Jesus kom till jorden för att göra hänger alltså mycket nära samman med vad som händer i de första kapitlen i Bibeln. Jesus är dock inte klar, hans uppdrag är inte fullbordat förrän han kommer tillbaka, någon gång i framtiden.

Jag är A och O, den förste och den siste, begynnelsen och änden. (Upp 22:13)

Det här är bland det sista Jesus säger i hela Bibeln. Jesus är verkligen Bibelns röda tråd. Han är den som omfattar allting, från begynnelsen till änden, eller A och O, vilket syftar på det grekiska alfabetets första och sista bokstav, Alfa och Omega.

Den stora berättelsen fortsätter

Vad hände efter syndafallet? Adam och Eva fick söner Kain och Abel, och jag tror att många vet att Kain mördade Abel. Det var världens första mord. Vi kommer alltså inte längre än till den andra generationen efter skapelsen innan en människa mister livet till följd av ett våldsdåd.

Om vi fortsätter läsa i kapitel fyra i Första Moseboks kommer vi till en lista med Kains ättlingar. Listan avslutas med den onde Lemek som hade flera kvinnor och som hotade att dräpa en man för varje sår han fick och en yngling för varje blåmärke. Vi ser en accelererande ondska efter syndafallet och mordet på Abel. Lemek hade ett närmast omätligt hämndbegär, som han dessutom skröt med:

”Om Kain blir hämnad sju gånger, blir Lemek det sjuttiosju gånger.” (1 Mos 4:24)

I motsats till sådan ondska skrev Paulus att vi ska besegra det onda med det goda (Rom 12:21) och Jesus sa till Petrus att vi ska förlåta varandra,

1. Ända från begynnelsen

inte sju gånger, utan sjuttio gånger sju (Matt 18:23). Bottenlös ondska ska besegras med överflödande kärlek.

Efter syndafallet gick dock mänsklighetens fördärv till slut så långt att Gud avkunnade en dom och lät dränka jorden i en gigantisk översvämning. Då fick Noa och hans familj bli medel för att rädda skapelsen till en ny start.

Noas flod dränkte hela jorden på grund av människornas ondska (FreeBibleimages)

Efter floden slöt Gud ett förbund med allt levande på jorden. Förbundet kallas Noaförbundet och är Bibelns första förbund (1 Mos 9:8-17). Gud gav också ett tecken på förbundet, regnbågen. Gud lovade att tänka på sitt förbund med allt levande varje gång regnbågen syns på himlen. Det här är alltså regnbågens ursprungliga bibliska betydelse.

En ny mänsklighet växte fram efter floden. Men synden fanns kvar och tog sig nya former. I staden Babel begicks ett nytt brott mot Guds vilja. Gud hade redan vid skapelsen befallt människan att uppfylla och befolka hela jorden. Nu började människorna i stället bygga en stad och ett torn för att de inte skulle spridas ut (1 Mos 11:4).

Då grep Gud in och skapade olika språk så att människorna inte längre förstod varandra. Människorna tvingades då sprida ut sig och uppfylla jorden fast de inte ville, men helt enligt Guds plan. Det kan ses

1. Ända från begynnelsen

som övergången från en situation med en enda mänsklighet till ett läge med många olika folk.

Den splittring som finns mellan olika folkgrupper och nationer är alltså en konsekvens av denna uppdelning av mänskligheten. Det var Gud som gjorde det på grund av mänsklighetens olydnad, men det betyder naturligtvis inte att Gud har befallt oss att kriga mot varandra.

Trots alla konflikter som denna uppdelning medfört, ska vi ändå passa oss för att okritiskt bejaka initiativ till att förena mänskligheten igen, såvida det inte sker på Guds villkor. En mänsklighet förenad i synd kan vara värre än en splittrad mänsklighet.

Avslutning

De första kapitlen i Första Mosebok, Urhistorien, berättar hur Gud skapade en fantastisk värld där han placerade människan, sin avbild. Det började så bra i ett paradiset, men det dröjde inte länge förrän människan slog in på en väg rakt ned i fördärvet och som slutade med Noas flod. Även efter floden ser vi hur synden fortsatte vara verksam.

De första kapitlen i Bibeln är därför på sätt och vis en dyster historia att läsa. Men Gud hade inte tappat kontrollen. Hans löfte om kvinnans avkomma stod fast och någon gång i framtiden skulle det bli dags för honom att sätta i gång med sin frälsningsplan på allvar. Då kommer åter en man och kvinna att vara i centrum: Abraham och Sara.

1. Ända från begynnelsen

Bibelläsning

Ända från begynnelsen

1.	1 Mos 1:1-2:3	Skapelseberättelsen
2.	1 Mos 2:4-17	Eden
3.	1 Mos 2:18-25	Mannen och kvinnan
4.	1 Mos 3:1-13	Syndafallet
5.	1 Mos 3:14-24	Syndafallets konsekvenser
6.	1 Mos 4:1-16	Kain och Abel
7.	1 Mos 4:17-24, 6:1-8	Den accelererande ondskan
8.	1 Mos 6:9-22	Gud kallar Noa
9.	1 Mos 7:1-24	Floden kommer
10.	1 Mos 8:1-19	Floden upphör
11.	1 Mos 8:20-9:17	Noaförbundet
12.	1 Mos 11:1-9	Babels torn

Tema: Kvinnans avkomma

1.	1 Mos 3:14-15	Löftet om kvinnans avkomma
2.	Luk 1:26-38	Ängels budskap till Maria
3.	Mark 1:21-28	En oren ande känner igen Jesus
4.	Mark 15:21-41	Jesus blir korsfäst
5.	Upp 12:7-18	Ormen från urtiden
6.	1 Kor 15:21-24	Döden och uppståndelsen
7.	Rom 5:12-21	Adam och Kristus
8.	Upp 20:1-10	Den slutgiltiga segern
